

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

36. Quidam vir Nobilis contraxit sponsalia, & per multos dies causa delectationis osculabatur, & tangebatur spo[n]sam, quæritur an peccauerit mortaliter? Et notatur dicta oscula, & amplexus esse ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

residendo, ex cap. requiste. de sponsal. Imo & quando prudenter iudicatur frustra ferri excommunicacionem, ab illa est abstinendum. Ita Pontius, & Villalobos in summ. tom. 1. tract. 12. diffie. 19. n. 3. vbi ita ait. [Han de aduertit mucho los Puezes, quo no sean en este caso muy rigorosos, porque no hagan que se contraya el matrimonio por miedo que cayga en varon constante, que si esso ay: no aura nada y tambien, porque suelen tener estas fuerzas difficultosas las salidas.] Ita ille.

RESOL. XXXVI.

Quidam vir Nobilis contraxit sponsalia, & per multos dies causa delectationis osculabatur, & tangebatur sponsam. queritur, an peccauerit mortaliter? Et notatur dicta oscula, & amplexus esse licita, etiam, si preuisa pollutio sequatur, dummodo id faciant necessitate compulsi, & sine periculo consensu in pollutionem, cum inurbani, & austeri haberentur, nisi ita se inuicem oscularentur, & amplexarentur. Et an hoc quod dictum est de osculis, & tactibus, similiter, & multo magis dicendum est de colloquiis, & aspectibus, modo aspectus non sint valde impudici, vt partium verendarum, sicut in simili de tactibus? Etiamque aduertitur, quod sicut sponsi de futuro licita sint oscula, amplexus, & similes tactus cum sponsis suis, ita delectationes, & commotiones sensibiles, quae ex cogitatis osculis, & amplexibus resultant, sed non ex aliis tactibus. Ex part. 2. tract. 17. & Miscel. 3. Ref. 36.

pollutio preuisa sequatur, dummodo id faciant necessitate compulsi, & sine periculo consensus in pollutionem, cum inurbani, & austeri haberentur, nisi ita se inuicem oscularentur, & amplexarentur. Hoc quod dictum est de osculis, tactibus, similiter, & multo magis dicendum est de colloquiis, & aspectibus, vt notat Nauarr. c. 6. n. 12. Sed limitat hoc Sanchez n. 54. modo aspectus non sint valde impudici, vt partium verendarum, sicut in simili de tactibus dixerat n. 52. Sed hanc limitationem impugnat Salas vbi supra sect. 26. n. 177. quia tactus verendorum libidinosi, maiorem habent affinitatem cum copula, quam aspectus libidinosi earum partium. Hæc Salas, sed an satis probabiliter, iudicent viri docti. Ex his patet responsio ad quaesitum.

Sup. hoc in tom. 1. r. 4. lege doctrinam ref. 17. & pro aspectibus conrectis in hoc textu in ref. seq. §. 1.

RESOL. XXXVII.

Improbatur quadam opinio pertinens ad sponsos de futuro; vbi docetur de sponsis de futuro esse permillum aspectum pudendorum. Et notatur non esse mortale in coniugis absentia propria verenda libidinosè tractare, si huiusmodi tactus ad illicitum actum non referantur. Et queritur, an quilibet tactus sint liciti, & quaecumque oscula inter coniugatos, etiam in partibus pudendis? Et docetur mortiferum esse virile membrum in os uxoris immittere. Ex part. 11. tract. 2. & Miscel. 2. Ref. 68.

§. 1. Iohannes Salas in 1. 2. tom. 2. quæst. 74. tract. 13. dub. 6. sect. 26. n. 117. docuit, sponsi de futuro esse permillum aspectum pudendorum; Ego dum legi hanc opinionem, improbabilem existimaui, & casum communicatus cum doctissimo concie nostro Patre Iosepho Augustino Societatis Iesv libenter in nostram sententiam iuit, quam nunc inuenio docere etiam Patrem Antonium Escobar in 2. editione Theolog. moral. tract. 1. Examin. 8. c. 3. n. 74. vbi sic ait; Salas pudendorum permittit aspectus, quia non tantam habent connexionem cum copula quam tactus. Ast ego semper hanc sententiam, ob commotionis immoderantiam, improbabilem iudicaui. Sanchez citatus ait licere oscula, & tactus externos, etiam si secutura pollutio præuideatur, dummodo ad sit iusta causa sponso, scilicet ad vitandam inurbanitatis, seu austeritatis notã. Porro alia ad sunt ablegandæ notæ huiusmodi documenta, & ideo illicitam esse dixerim tam obnoxiam periculo demonstrationem. Itaille; & quoad hoc vltimum contra Sanchez etiam ei ad hæreo.

Sup. hoc in ref. præterita §. vlt. à lin. 6. & vers. Hoc quod.

2. Nota tamen, Escobar vbi supra num. 73. existimare non esse mortale in coniugis absentia verenda propria libidinosè atrectare, si huiusmodi tactus ad illicitum actum non referantur, etiam si ad sit pollutionis periculum, quia licet non referantur actui, tamen ordinantur sua ex natura ad coniugalem actum. Et citat Ioann. Præpositum in 3. part. quæst. 6. de Bonis Matrimony dub. 26. n. 188 Sed Præpositus in dicto loco aperte dicit dictos tactus verendorum non esse mortale, si absit pollutionis periculum. Vnde ego puto illa verba in Codice amicissimi Patris Escobar fuisse scripta, & impressa errore amanuensis, vel impressoris: Et ideo vbi dicit, Etiam si ad sit pollutionis periculum, corrigere. Et si absit pollutionis periculum, nam alioquin dictam opinionem non admitto, nec illam Præpositus docuit.

Sup. hoc infra in Refol. 188. §. Ad tertium. & in ref. 189. 190. in Ref. 196. §. Sed maior. & in tom. 8. tr. 6. Ref. 20. §. Queritur sexto. prope finem, vers. nota etiam.

3. Idem Pater Escobar n. 66. querit an inter Coniuges quilibet tactus sint liciti, & quaecumque oscula, & affirmat ex Filliocio (nam Typographus ex

Sup. hoc infra in Refol. 191. & 196. §. vlt. post

G g errore

Sup. hoc infra in Refol. 38. & lege etiam refol. not. seq.

§. 1. Peccasse, respondit illi Theologus cuiusdam Religionis, nixus, vt ipse dicebat, auctoritate Rebellij ori. 2. lib. 3. q. 19. sect. 2. cui ego addebam Anton. Fernandez in exam. Theol. mor. part. 4. c. 2. §. 4. n. 4. & part. 3. c. 21. §. 1. n. 11. & nouissimè Rodriguez in summ. tom. 3. c. 102. n. 1. & Comitol. in respons. mor. lib. 4. quæst. 20. num. 4. & alios.

2. Sed contrariam sententiam profusus esse sustinendam puto. Dico igitur, quando tactus non sunt impudici, nec ad est periculum pollutionis, excusantur à culpa mortali inter sponsos de futuro, & ratio est clara. Quia sicut copula cohonestatur à matrimonio, ita sponsalia, quæ sunt via ad matrimonium, debent cohonestare hos tactus, & oscula, quæ sunt quædam inchoatio ad ipsam copulam. Et sic hanc opinionem probabilem vocat Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 8. n. 58. Bonacina de matr. q. 4. punct. 9. n. 6. & illam sequuntur Sanch. de matrim. tom. 3. lib. 9. disp. 47. n. 49. Tolet. in summa, lib. 5. cap. 14. num. 4. Nauar. in manuali, cap. 14. n. 18. & cap. 16. n. 12. Reginaldus in praxi, tom. 2. lib. 22. cap. 1. n. 6. Caiet. in 2. 2. quæst. 154. art. 4. Molfel. in summa, tom. 1. tr. act. 4. c. 15. n. 4. & 5. Valent. tom. 3. disp. 9. quæst. 3. punct. 3. Salas in part. 2. tom. 2. quæst. 74. tract. 13. disp. 6. sect. 26. n. 174. Clauis Regia lib. 8. c. 6. n. 1. Granada in par. 2. contr. C. tr. 4. disp. 7. n. 4. Iac. de Grassis part. 1. decis. lib. 2. c. 82. n. 3. Lopez par. 1. instrust. cap. 54. & 75.

3. Notat etiam Salas, cum multis recentioribus, quod sicut sponsi de futuro, vt dictum est, licita sunt oscula, amplexus, & similes tactus cum suis sponsis, ita delectationes, & commotiones sensibiles quæ ex cogitatis osculis, & amplexibus resultant, sed non ex aliis tactibus. Ita enim Sanch. lib. 9. disp. 47. n. 6. aduersus Rebellium vbi supra. Et ratio est, quia illa delectatio est de obiecto licito, & tanquam præsens apprehenditur, & in præsentia est eis licitum. Ergo, &c.

4. Tandem nota ex Sanchez vbi supra disp. 46. n. 50. dicta oscula, & amplexus esse licita, etiam si

Tom. 1. I.